

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового Інституту
педагогіки і психології

проф. С.М. Кондратюк

(підпис) (ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організаційна психологія

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 05 соціальні та поведінкові наук

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 психологія

(шифр і назва)

освітня-програма/програми Практична психологія Першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

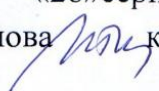
(назва)

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією

НН Інституту педагогіки і психології

«28»серпня 2020 р

Голова к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.

(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми - 2020

Розробники:

Пасько Катерина Миколаївна, к. філос. н., доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Кузікова С.Б. д. психол. н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
7-й		7-й	
Лекції			
28 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
26 год.		6 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
64 год.		108 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Організаційна психологія» є формування системи наукових понять і базових уявлень про аспекти професійної діяльності та активності людини як суб'єкта праці, знайомство студентів з поняттями, принципами, методами організаційної психології, особливостями роботи психолога в організації, здійснення аналізу професійної діяльності, наукового аналізу поведінки індивідів, груп, організацій з метою розуміння, можливості передбачення і вдосконалення індивідуального виконання поставлених завдань і функціонування організації в цілому з урахуванням впливу зовнішнього середовища.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Організаційна психологія» вимагає актуалізації міждисциплінарних знань із «Психології», «Загальної психології», «Соціальної психології», «Психодіагностики», наявності сформованої загальнопсихологічної бази знань.

3. Результати навчання за дисципліною

Очікувані результати навчання навчальної дисципліни	
Після успішного вивчення навчальної дисципліни студент зможе:	
РН1	Реалізація у власній професійній діяльності ефективних психолого-педагогічних стратегій існування людини у суспільстві в умовах сучасного глобалізованого соціокультурного середовища.
РН2	Усвідомлення моделі світу, природи, причинно-наслідкових закономірностей розвитку суспільства і зв'язків різних культур; засвоєння і реалізація у подальшій професійній діяльності набутого культурного досвіду, поважне ставлення до різних культур, релігій, прав народів і людини та до ідеї збереження миру і толерантного існування.
РН3	Результативна діяльність у професійній групі, дотримання етичних норм професійної діяльності.
РН4	Адаптація та ефективні дії у новій ситуації, реалізація ефективних стратегій існування людини в суспільстві в умовах сучасного глобалізованого соціокультурного середовища.
РН5	Активно користуватися знаннями з проблематики організаційної психології при вивченні інших психологічних дисциплін.
РН6	Здійснення психологічного супроводу персоналу та керівництва сучасних закладів освіти та інших

організацій.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	<p>Надаються повні і змістовні відповіді на всі теоретичні питання курсу. Студент демонструє знання матеріалу, його розуміння, орієнтацію в широкому полі питань з організаційної психології, знайомство з сучасною науковою літературою. Відповіді на додаткові запитання чіткі, правильні, показують знання та ерудицію студента.</p> <p>Практичні та самостійні завдання виконано в повному обсязі, дано відповіді на всі питання. Матеріал, викладено логічно, послідовно, без помилок, при цьому виявлено здатність студента диференціювати, інтегрувати знання. Студент вільно формулює висновки та узагальнення, самостійно застосовує знання в конкретних ситуаціях вирішення психологічних проблем в організації.</p>
В	<p>Надається достатньо повна і змістовна відповідь на всі запитання курсу. Студент показує знання і розуміння матеріалу, знайомство з основною науковою літературою з проблем організаційної психології. Відповіді на додаткові питання загалом вірні. Наявні несуттєві зауваження та незначні помилки у виконанні запропонованих завдань.</p>
С	<p>Матеріал викладається логічно, послідовно. У роботі зі складання реферативних повідомлень або оформлення презентації є незначні помилки, при цьому студент не знає деяких визначень з предмету, але може диференціювати, інтегрувати знання.</p>
Д	<p>Відповіді на теоретичні питання курсу викладені уривчасто, знання основних тем є поверховим. Відповіді на додаткові питання не завжди правильні, формальні та поверхові. Не дотримано вимог щодо змісту та оформлення завдань з практичних занять. Завдання виконано у повному обсязі, проте наявні суттєві помилки та недоліки.</p>
Е	<p>Теоретичні питання розкрито не повністю. Студент знає і розуміє тільки основний матеріал, який викладає спрощено і неповно, припускається окремих суттєвих помилок. При відповідях на запитання щодо опанування програми студент почувається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має потрібних знань.</p>
F	<p>Студент надає відповіді із суттєвими помилками, демонструє поверхове знання і розуміння основного матеріалу, спрощено і непослідовно та механічно викладає</p>

	матеріал з допущенням істотних помилок. Студент допустив помилки при складанні реферативних повідомлень, в оформленні презентації.
FX	На запитання студент не може дати задовільних відповідей, припускається грубих помилок або характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа неправильно розуміє зміст матеріалу. Повна невідповідність змісту роботи вимогам або робота запозичена, підготовлена не самостійно. Курс не опановано, необхідне його повторне проходження.

Розподіл балів

Приклад для заліку

Поточний контроль								Разом	Сума
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2							
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Проект		
Поточний контроль								80	100
5	15	10	10	10	10	5	15		
Контроль самостійної роботи								20	
2	3	3	3	3	3	3			

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015). Для поточного контролю використовуються форми: опитування та виступи на практичних заняттях, активна участь в обговоренні теоретичних питань, тестування за розділами, підготовка презентації з проблемних питань дисципліни, понятійний контроль.

Форма підсумкового контролю – залік.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Організаційна психологія в системі психологічного знання

Тема 1.1. Організаційна психологія як галузь психологічної науки.

Організаційна психологія як прикладна галузь психології. Перспективи розвитку організаційної психології. Об'єкт, предмет, завдання організаційної психології. Місце організаційної психології в системі «наука – практика». Міждисциплінарні зв'язки організаційної психології з іншими науками. Категоріальний апарат організаційної психології. Місце та роль психолога в організації. Основні функції психолога в організації.

Тема 1.2. Теорії організацій. Історія та стан теорії організаційного управління.

Ранні теорії організації: бюрократична модель організації, організація як трудовий процес. Організація як машина. Організація як громада. Теорія «Х» та теорія «У». Теорія ефективної організації. Системні теорії організацій. Організація як відкрита система. Соціотехнічна модель організації. Концепція управління по цілям. Теорія організаційного потенціалу. Теорія «7-S». Інтеракціоністична модель організації. Ситуаційні теорії організації.

Розділ 2. Психологічні основи організаційних процесів

Тема 2.1. Організація: феномен і структура.

Визначення та основні характеристики організації. Ознаки організації. Взаємозв'язок організації та навколишнього середовища. Організаційна структура і організаційні процеси. Основні функції організаційної структури. Типи організаційних структур. Організаційна ефективність – основні показники.

Тема 2.2. Вдосконалення міжособистісних стосунків у організації.

Комунікативна складова спілкування. (Передача інформації у спілкуванні – схема Лассуела, інтерпретація почутого, виразність мови, голосність мови, типи запитань – закриті, відкриті, опосередковані, альтернативні тощо, комунікативні нейролінгвістичні індикатори, поведінкові нейролінгвістичні індикатори). Інтерактивна складова спілкування. Корпоративна та конкуруюча взаємодія. Перцептивна складова спілкування. Фактори, що впливають на рівень симпатії-антипатії. «Бар'єри» комунікації (перцептивно-інтерпретаційні посилки, диспозиційні, статусні, семантичні, невербальні, неефективний зворотній зв'язок, фальсифікаційні помилки, втрата інформації у комунікативних циклах тощо).

Тема 2.3. Психологічні механізми мотивації персоналу.

Мотивація як функція управління, основні індикатори трудової мотивації персоналу, етапи мотиваційного процесу фахівців, типи мотивації і відповідні їм типи поведінки. Змістовні теорії мотивації. Теорія ієрархії потреб А. Маслоу, теорія мотиваційних потреб Д. МакКлелланда, мотиваційно-гігієнічна теорія Ф. Герцберга. Процесуальні теорії мотивації. Теорія трудової мотивації Д. Аткинсона, теорія очікувань В. Врума, теорія справедливості С. Адамса, теорія мотивації Л. Портера-Е. Лоулера, теорія постановки цілей Е. Лока.

Тема 2.4. Природа конфлікту в організації.

Типи конфліктів (внутрішньо особистісний конфлікт, міжособистісний конфлікт, конфлікт між особистістю і групою, міжгруповий конфлікт). Особливості конфліктів в організації (можливі суб'єкти конфлікту в організації). Причини (обмеженість, взаємозалежність задач, різниця у цілях, різниця в уявленнях і цінностях, різниця в манері поведінки і життєвому досвіді, незадоволеність комунікацією) та наслідки конфлікту в організації (функціональні та дисфункціональні наслідки). Керування конфліктом (чотири методи вирішення конфліктів; стилі вирішення конфліктів).

Тема 2.5. Методи психологічної діагностики в організаціях.

Методи діагностики персоналу організації. Дві основні групи способів отримання інформації. Методика Д. Голланда, опитувальник Е. Майерс і К. Бріггс. Тест «Структура інтелекту» Р. Амтхауера. Метод психодіагностичного інтерв'ю. Проблема надійності та валідності методу інтерв'ю. Факторів, що знижують надійність і валідність інтерв'ю. Види профдіагностичного інтерв'ю. Переваги та недоліки структурованого інтерв'ю. Неструктуроване інтерв'ю. Процедура проведення інтерв'ю. Діагностика груп і команд. Методологічні принципи дослідження групи: принцип діяльності, системності, розвитку. П'ять ключових аспектів внутрішньогрупових відносин, покладених в основу

класифікації методів діагностики малої групи і / або команди. Вимірювання організаційних феноменів.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. НАЗВА												
Тема 1.1. Організаційна психологія як галузь психологічної науки.	9	2	2			5	14	2	2			10
							10					10
Тема 1.2. Теорії організацій. Історія та стан теорії організаційного управління.	20	4	6			10	18					18
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ												
Тема 2.1 Організація: феномен і структура.	13	4	4			9	10					10
Тема 2.2. Вдосконалення міжособистісних стосунків у організації.	18	4	4			10	15					15
Тема 2.3. Психологічні механізми мотивації персоналу.	18	4	4			10	15					15
Тема 2.4. Природа конфлікту в організації.	20	6	4			10	19	2	2			15
Тема 2.5. Методи	16	4	2			10	17		2			15

психологічної діагностики в організаціях.												
Усього годин	120	28	26		2	64	120	4	6			108

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Організаційна психологія як галузь психологічної науки.	2	2
2	Теорії організацій. Історія та стан теорії організаційного управління.	4	
3	Організація: феномен і структура.	4	
4	Вдосконалення міжособистісних стосунків у організації.	4	
5	Психологічні механізми мотивації персоналу.	4	
6	Природа конфлікту в організації.	6	2
7	Методи психологічної діагностики в організаціях.	4	
Разом		28	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Організаційна психологія як галузь психологічної науки.	2	2
2	Теорії організацій. Історія та стан теорії організаційного управління.	6	
3	Організація: феномен і структура.	4	
4	Вдосконалення міжособистісних стосунків у організації.	4	
5	Психологічні механізми мотивації персоналу.	4	
6	Природа конфлікту в організації.	4	2
7	Методи психологічної діагностики в організаціях.	2	2
Разом		26	6

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бочелюк В.Й., Пучина О.В. Організаційна психологія на підприємстві. / В.Й.Бочелюк, О.В.Пучина . – К.: Вид-во: Скиф, 2012. – 272 с.
2. Герберт Д., Розенштильфон Л. Организационная психология. Человек и организация / Д. Герберт, фон Л. Розенштиль. – Харьков: [б. и.], 2006. – 420 с.
3. Голубкова, О. А. Организационное поведение : учебник и практикум для вузов / О. А. Голубкова, С. В. Сатикова. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 178 с.
4. Дорофеева, Л. И. Организационное поведение : учебник и практикум для вузов / Л. И. Дорофеева. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 378 с.
5. Карпов, А. В. Организационная психология : учебник для академического бакалавриата / А. В. Карпов ; под редакцией А. В. Карпова. – Москва : Издательство Юрайт, 2017. – 570 с.
6. Новак В., Мостенська Т., Ільєнко О. Організаційна поведінка / В. Новак, Т. Мостенська, О. Ільєнко. – К.: Кондор, 2013. – 498 с.
7. Организационное поведение : учебник и практикум для вузов / С. А. Барков [и др.] ; под редакцией С. А. Баркова. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 453 с.
8. Организационная психология. 2-е изд., испр. и перераб. / Под ред. П.К.Власова, С.А.Маничева, Г.В.Суходольского.-СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та; Харьков: Изд-во «Гуманитарный Центр»; Харьков, 2008.-480 с.
9. Организационная психология : учебник и практикум для вузов / Е. И. Рогов [и др.] ; под общей редакцией Е. И. Рогова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 509 с.
10. Организационная психология : учебник для вузов / А. Л. Свенцицкий. – М. : Издательство Юрайт, 2015. – 504 с.
11. Почебут, Л. Г. Организационная социальная психология : учебное пособие для вузов / Л. Г. Почебут, В. А. Чикер. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 246 с.
12. Розенштиль Л., Мольт В., Рюттингер Б. Организационная психология / Л. фон Розенштиль, В. Мольт, Б.Рюттингер . – Х.: Гуманитарный центр, 2014. – 464 с.
13. Шейн Э. Г. Организационная культура и лидерство. – Питер, 2012. – 352с.

Додаткові:

1. Водопьянова, Н. Е. Стресс-менеджмент : учебник для вузов / Н. Е. Водопьянова. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 283 с.
2. Гулевич, О. А. Психология массовой коммуникации: от газет до интернета : учебник для вузов / О. А. Гулевич. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 264 с.
3. Душкина, М. Р. Психология влияния в деловом общении и социальных коммуникациях : учебник для вузов / М. Р. Душкина. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 228 с.

4. Душкина, М. Р. Психология влияния в социальных коммуникациях: психологическое воздействие – методы и технологии : монография / М. Р. Душкина. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 213 с.
3. Журавлев А. В. Психология управленческого взаимодействия (теоретические и прикладные проблемы). М.: Издательство «Институт психологии РАН», 2004. – С. 114-212.
4. Камерон К. С., Куинн Р.Э. Диагностика и изменение организационной культуры. – СПб.: Питер, 2001. – 320 с.
5. Корнеев, С. С. Психология и этика профессиональной деятельности : учебное пособие для среднего профессионального образования / С. С. Корнеев. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 304 с.
6. Кочеткова, А. И. Организационное поведение и организационное моделирование в 3 ч. Часть 1. Основы, сущность и модели : учебник и практикум для вузов / А. И. Кочеткова, П. Н. Кочетков. – 6-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 249 с.
7. Кочеткова, А. И. Организационное поведение и организационное моделирование в 3 ч. Часть 2. Психологические механизмы : учебник и практикум для вузов / А. И. Кочеткова, П. Н. Кочетков. – 6-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 351 с.
8. Кочеткова, А. И. Организационное поведение и организационное моделирование в 3 ч. Часть 3. Комплексные методы адаптивного организационного поведения : учебник и практикум для вузов / А. И. Кочеткова, П. Н. Кочетков. – 6-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 207 с.
9. Красовский Ю.Д. Архитектура организационного поведения: Учеб. пособие для вузов – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 334 с.
10. Мкртычян, Г. А. Организационное поведение : учебник и практикум для вузов / Г. А. Мкртычян. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 237 с.
11. Психология служебной деятельности : учебник и практикум для вузов / А. В. Кокурин [и др.] ; под общей редакцией А. В. Кокурина, В. Е. Петрова, В. М. Позднякова. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 375 с.
12. Этика и психология профессиональной деятельности : учебное пособие для среднего профессионального образования / Е. И. Рогов [и др.] ; под общей редакцией Е. И. Рогова. — 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 509 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт European Association of Work and Organizational Psychology <http://www.eawop.org/>,
2. Офіційний сайт SIOP <http://www.siop.org/conferences/18con/>
3. Офіційний сайт журналу «Организационная психология» <https://orgpsyjournal.hse.ru/CAP>
4. Журнал «Організаційна психологія. Економічна психологія». Режим доступу:<http://orgpsy-journal.in.ua/>

5. Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці.
Режим доступу: <https://www.facebook.com/UAOPPP.Ukraine/>

**8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Нормативні документи МОН України.
2. Підручники з організаційної психології.
3. Практикуми з психології.
4. Словники та енциклопедії з психології.
5. Зображувальна наочність – схеми та таблиці.
6. Відео наочність.
7. Фрагменти навчальних занять.
8. Мультимедійні презентації.
9. Сценарії ділових та рольових ігор.
10. Роздатковий матеріал з психодіагностичних методик.